

Viite: Lausuntopyyntö, STM/2645/2017

LAUSUNTO TUPAKKA- JA NIKOTIINIPOLITIIKAN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisy

Toimenpide-ehdotus 4 ehdottaa ikärajojen nostamista 18 vuodesta 20 vuoteen. Nosto voisi vähentää myös asepalveluksen aikana jatkettua tai aloitettua tupakointia.

Toimenpide-ehdotus 7 suosittaa, että kunnat ottavat nuoriso- ja liikuntatyöhön liittyvien avustusten myöntämisen yhdeksi kriteeriksi sitoutumisen tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käytön ehkäisyyn. Tämä on kannatettavaa ja hyvä että toimia tehostetaan ja kiinnitetään huomiota myös muihin tupakka- ja nikotiinituotteisiin kuin perinteisiin savukkeisiin. Nuuskan käyttö yleistyy samalla kun tupakointi nuorilla vähenee.

Tupakoinnin lopettamisen tuki

Toimenpide-ehdotus 22 ehdottaa että tupakasta vieroituksen tuki otetaan opiskelu-terveydenhuollon suunnitelmaan ja varmistetaan ammatillinen perusosaaminen tupakoivien henkilöiden kohtaamiseen. On erittäin tarpeellista että koulu- ja opiskeluympäristöt ovat nostettu esiin omina kohtinaan, koska niissä on parannettavaa ja ne ovat keskeisiä toimintakenttiä myös kuntien ehkäisevässä päihdetyössä tulevaisuudessa.

Savuttomat ympäristöt

Työryhmän ehdotukset tässä kohdassa olisi hyvä priorisoida. Tupakointikiellot uima-rannoilla ja joukkoliikennepysäkeillä ovat kannatettavia, mutta vähemmän kiireellisiä kuin samassa kohdassa ehdotettu asunto-osakeyhtiölain muutos.

Toimenpide-ehdotukset 10–12 ja 36

Ehdotukset ovat hyviä ja kannatettavia, mutta niiden ongelmaksi voisi muodostua niiden noudattamisen valvonta. Mikäli kiellot perustuisivat tosiasiallisesti sosiaalisen kontrolliin ilman todellista sanktion mahdollisuutta, voisivat yhä uusille alueille laajentuvat tupakointikiellot johtaa niiden merkityksen rapautumiseen entisestään. Käytännössä kiellot toimisivat suosituksina ja suositusluontoiset pykälät sopivat huonosti lainsäädäntöön. Ehdotusten jatkovalmistelussa tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvontaa olisi hyvä tarkastella kokonaisuutena hallinnollisen sanktiomaksun (toimenpide-ehdotus 36) kanssa. Ilman sanktion mahdollisuutta kiellot tuskin toimisivat toivottulla tavalla.

Toimenpide-ehdotus 13 tupakointikielto parvekkeilla ja sisäiloissa

Kodissa tupakansavulle altistuminen aiheuttaa haittaa ja kärsimystä, jonka välttäminen on vaikeaa. Kesän 2018 kaltaiset hellejaksot lisäävät tupakansavuongelman tukaluutta. Aluehallintovirastolla on samansuuntaisia havaintoja kuin työryhmän muistiossa on esitetty eli kiellon käsittely koetaan kunnan viranomaisen näkökulmasta työlääksi ja byrokraattiseksi. Kiellon valvonta tulee olemaan seuraava ongelmakohta. Asunto-osakeyhtiölakiin ehdotettu muutos on siten tarpeellinen.

Vaikka nykyinen tupakkalain mukainen tupakointikielto ei ole täydellinen, on se ollut ehdottoman hyvä ja tarpeellinen askel oikealla tiellä. Tupakansavuvalituksista huolimatta kielloa ei kuitenkaan aina haeta, mikä tulisi todennäköisesti olemaan asiantila myös ehdotetusta uudesta tupakointikiellosta huolimatta. Tällöin tupakansavuhaitan poistamisessa kyseeseen tuleva terveydensuojelulain mukainen menettely on viranomaisille vieläkin työläämpi ja sen toimeenpanoa tukevat viranomaisohjeet ovat mahdollisesti vanhentuneet. Aluehallintovirasto esittää, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla uudistettaisiin terveydensuojelulain mukaiset viranomaisohjeet asunnon tupakansavuhaitan arvioinnista ja haitan poistamiseen tarvittavista toimenpiteistä. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kodissa pitää aina voida nauttia tupakansavuttomasta hengitysilmastasta. Toimenpiteitä tämän turvaamiseksi tulee jatkaa.

Uusien tuotteiden säätely

Toimenpide-ehdotukset 29-33 koskien uusia tuotteita ja määritelmiä ovat tarpeen, sillä tupakkalain noudattamista valvovat viranomaiset ovat toistuvasti raportoineen määritelmien soveltamisen vaikeudesta uusille tupakanvastikkeille. Markkinat tuottavat määritelmien väliin sopivia tupakanvastikkeita ja muita tuotteita, jotka erityispiirteidensä vuoksi välttävät tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden sääntelyn. Tilanne on tupakkalain tarkoituksen ja tavoitteiden vastaista.

Toimeenpanon tehostamisen toimenpide-ehdotukset 36-38

Ehdotusta hallinnollisesta sanktiomaksusta on käsitelty tämän lausunnon tupakointirajoituksia koskevassa kohdassa ja se on tarpeellinen etenkin siinä tapauksessa, että tupakointikielloja laajennetaan. Vuosittaisen valvontamaksun pienentämiseen aluehallintovirasto ei työryhmän tavoin näe perusteita.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Kimmo Ilonen

terveydenhuoltoyksikön päällikkö

Anne Hiiri

ylitarkastaja

Heli Heimala